

Jyväskylän yliopiston kirjaston **tiedotuslehti** **Verkkomakasiini**

OPINTOMATKALLA SUURESSA LÄNNESSÄ

Elo-syyskuun vaihteessa järjestettiin Helsingin yliopistossa [INNO 2000](#) -konferenssin oheisseminaari *The Role of Libraries in Virtual Learning*. Olin osallistunut [Opetusministeriön](#) Suomi tietoyhteiskunnaksi -ohjelman [Opintoaineistot verkossa](#) -projektiin, joten sain kutsun seminaariin minäkin. Yksi seminaarin mielenkiintoisimmista esitelmistä oli Berkeleyn yliopiston *Patricia Davitt Maughamin* esitys oppimiskeskusten tehtävistä ja merkityksestä. Esitelmän otsikko oli *How Information Literacy Movement Is Changing American Libraries*. Tähän aiheeseen minulla oli mahdollisuus tutustua paremminkin ollessani viime vuoden lopulla em. projektiin kuuluneella opintomatalla Kalifornian huippuyliopistojen kirjastoissa ja oppimiskesköksissä. Tutustumiskohteinani olivat Länsirannikon merkittävimmät ja tunnetuimmat yliopistot [Stanford](#) ja [Berkeley](#) San Fransiscossa ja [University of California \(UCLA\)](#) Los Angelesissa sekä muutama college- ja erikoiskirjasto, joista kokoelmiltaan ja toiminnoiltaan mielenkiintoisin oli [Huntington Library](#) Los Angelesissa.

[Stanfordin yliopisto](#) on Amerikan kuuluisimpia yksityisiä yliopistoja, hyvin arvostettu myös tutkimusyliopistona ja eniten [Nobel-palkintoja](#) maailmassa kahminut yliopisto, valisti menomatalla lentokoneessa OPM:n *Annu Jylhä-Pyykönen*. Annulta sainkin monia hyviä vinkkejä Stanfordin vierailuuni. Amerikkalaiset yliopistot ovat yleensäkin varautuneet vastaanottamaan vieraansa todella hyvin ja Internetin kautta voi varata vierailuajan ja -kohteet.

Stanfordin yliopisto sijaitsee lähellä Palo Altoa, noin tunnin junamatkan päässä San Fransiscosta. Junalla oli vastassa yliopiston auto, joka kiidätti minut vastaanottokeskukseen. Siellä alkoi järjestetty tutustumisohjelma, yliopiston ja kampusalueen esittely pienelle ryhmälle. Ryhmä koostui eri puolelta maailmaa tulleista vieraista. Mukana oli pari yliopiston uutta opettajaa, intialainen tutkija ja vanhemmat, jotka olivat valitsemassa lapselleen opiskelupaikkaa. Yliopiston avoautolla kierrettiin koko kampusalue ja tärkeimmät rakennukset, ja opas selosti yliopiston värikästä historiaa ja nykyisyyttä. Stanfordin yliopistohan sai [alkunsa](#) lahjoitusvaroin, kun vanha karjatilallinen lahjoitti valtavan suuren ranchinsa yliopiston tarpeisiin. Tästä ajasta jäänteinä ovat yliopiston suuret ratsastusalueet upeine ratsukoineen ja talleineen, jotka näyttivät olevan hyvin vilkkaassa käytössä. Toinen päivä Stanfordissa vierähti yliopiston eri kirjastoissa.

Huippuyliopistojen kirjastot ovat mykistävän suuria, kauniita, laadukkaita ja hyvin varustettuja. Elektronisia aineistoja oli käytössä huomattavasti enemmän kuin meillä, mutta käytössä näytti olevan myös aivan samoja aineistopaketteja kuin koto-Suomenkin kirjastoissa. Stanfordin yliopiston kirjastossa ei ollut puutetta rahasta, siellä pystyttiin hankkimaan kaikki elektroniset aineistopakettit mitä tarvittiin ja toivottiin (hankintapäällikön unelma!).

Pääsy elektronisiin aineistoihin oli helppoa. Juuri nyt kilpaillaan Suomessakin siitä, kuka osaa koota käyttäjän kannalta tarpeelliset ja räätälöivät palvelut sekä tuotteet yhteen paikkaan. Palveluportti eli portaali on internet-, intranet- tai extranet-ympäristöissä toteutettu verkkopalvelu, joka toimii sisäänkäyntinä verkon palveluihin. Kalifornian yliopistojen yhteinen suuri konsortiohanke [OhioLINK](#) tarjosi kokoelmien yhteiskäytön, jossa kokotekstilehdet saatiin mahdollisimman hyvin esiin. Kaikki resurssit pidettiin omalla serverillä, mikä antoi vapauden kehittää toimintoja. Hyvä käyttöliittymä tukee erilaisia käyttäjäryhmiä, antaa yleiskuvan tarjonnasta, pitää toiminnot selkeästi esillä, tarjoaa tehokkaat tiedonhakumahdollisuudet, on räätälöitävissä organisaation ja käyttäjän tarpeiden mukaan, tarjoaa henkilökohtaisia palveluja ja on varma ja turvallinen (ote Kristiina Hormian esityksestä kausijulkaisupäivässä).

[OCLC - Online Computer Library Center](#) on luettelointia hoitava yritys, jolta kirjasto

voi ostaa valmiin luettelointitietueen ja säästää omia työkustannuksia. [Kongressin kirjasto](#) tuottaa pääaineiston yhteisluetteloon ja esimerkiksi sisällönkuvailussa käytetään hyväksi kongressin kirjaston tekemää kuvailua. Monissa kirjastoissa myös hyllyluokitus on muutettu kongressin kirjaston mukaiseksi. Kirjastoissa luetteloidaan itse hyvin vähän - vajaat 10 % uudesta aineistosta. Järjestelmän piiriin kuuluvat lähes kaikki isommat kirjastot USA:sta ja Kanadasta. Länsirannikon suurissa tieteellisissä kirjastoissa oli käytössä [MELVYL](#)-järjestelmä, lähinnä meidän Lindaamme vastaava yhteisjärjestelmä.

Amerikan yliopistoissa opiskellaan n. 3½ - 4 vuotta Bachelor of Arts -tutkintoa varten, jonka jälkeen voi suorittaa Masters of Arts -tutkinnon. Väitöskirjan tekeminen vie muutamia vuosia ja sen valmistumista tuetaan tehokkaasti opetuksella. Opiskelija voi suorittaa kaikki peräkkäiset tutkinnot eri yliopistoissa. Valtion yliopistoissa opiskelu maksaa osavaltion asukkaille n. 100 000 mk vuodessa, yksityisissä huippuyliopistoissa esim. Stanfordin yli 200 000 mk vuodessa.

Monella kirjastonhoitajalla oli tohtorin tutkinto. He osallistuivat hankinnan, tietopalvelun ja neuvonnan lisäksi opetukseen ja heidän piti osallistua myös oppimateriaalin tekoon. Korkeimmissa viroissa saattaa olla jopa neljän vuoden koeaika, jonka aikana toimintaa arvioidaan vuosittain.

Kalifornian yliopistojen kampusalueet ovat valtavan suuria "kaupunki kaupungissa" kaikkine peruspalveluineen. Opiskelijoiden ja opettajien yhteisyys korostuu, kun alueella ei juuri liiku muita kuin yliopistokampuksen väkeä. Samalla alueella asutaan, opiskellaan, käydään ostoksilla ja vietetään vapaa-aikaa. Huippuyliopistojen kirjastopalvelut olivat laadukkaita, kokoelmat korkeatasoisia, henkilökunta korkeasti koulutettua, ystävällistä ja osaavaa. Kaikissa näkemissäni yliopistoissa oli isot mediakeskukset, joihin oli koottu atk-, multimedia- ja video-opetukseen tarvittava materiaali ja laitteisto. Ongelmat olivat tutut, laitteistojen/ohjelmistojen vaihtuvuus ja henkilökunnan osaaminen. Pitkät aukioloajat, mm. tenttiaikoina ympäri vuorokauden, koettiin välttämättömiksi, ja joihinkin collegekirjastoihin sai kiireisimpinä aikoina tulla makuupusseineen ja omine eväineen ... Kirjastorakentamisessa ja kalusteissa oli käytetty laadukkaita materiaaleja ja mm. Los Angelesissa sijaitsevan Kalifornian yliopiston UCLAn alueen vanhin rakennus, opiskelijoita palveleva [Powell Library](#), oli juuri restauroitu eikä siinä korjauksessa oltu totisesti säästetty varoja.

Erikoiskirjastoista vaikuttavin oli Los Angelesin San Marinossa sijaitseva [Huntington Library](#). Siellä yhdistyivät monet taiteenlajit, vanha upea kirjakokoelma, [kuvataiteen aarteet](#) ja hämmästyttävä [kasvitieteellinen puutarha](#), joka koostui japanilaisesta puutarhasta, trooppisesta puutarhasta, ruusutarhasta, kaiken kaikkiaan 15 erilaisesta kokonaisuudesta, josta ehdin ennen sulkemista nähdä vain murto-osan. Huntingtonissa oli parhaillaan meneillään todella mielenkiintoinen näyttely [Land of Golden Dreams](#), California in the Gold Rush Decade 1848 - 1858. Näyttelystä löytyi monen suomalaismiehen kultakentiltä kotiväelleen kirjoittamia kirjoja, joissa kuvattiin kultakauden elämää ja sen kiihkeää rytmiä.

Yliopistojen kirjakaupat olisivat luku sinänsä. Ne olivat todellisia aarreaittoja valtavine kirjakokoelmineen. Jokainen tieteenala oli saanut oman kokonaisuutensa, vanhaa ja uutta kirjallisuutta eri puolilta maailmaa. Oppikirjatuotanto yliopistoissa oli hyvin merkittävää ja monet omankin yliopistomme kurssikirjoista tulevat Stanfordin, [Berkeleyn](#) ja [UCLAn](#) yliopistoista. Kirjat olivat kohtuuhintaisia, joten oma kokoelmanikin karttui melkoisesti. Jos joku on kiinnostunut, löytyy hyllystäni kartoja, kirjoja Stanfordin, Berkeleyn ja UCLAn yliopistoista ja Huntington Librarysta. Ja ainakin Ritvis hullaantuu J.S. Hollidayn teoksesta *Rush for Riches, Gold fever and the making of California*.

Ulla-Maija Frilander
Hankintapäällikkö